

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre	180 Lei.
Fél évre	90 Lei.
Egy negyed évre ...	45 Lei.
Egy hóra	15 Lei.

Hirdetések árszabás szerinti
díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és Csanádi Egyesült Vas-
utak palotájában.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardul Regele Ferdinand I.
(József főherceg-ut) 22. szám.

TELEFON-SZÁM 151.

ARAD, 1921.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Szombat, december 17.

A moratórium.

Törvényjavaslat — módosítással.

A külföldi fizetések ügyét a kormány az érdekelt kereskedők minden sürgetése ellenére sem intézte még el. Az első konkrét lépés ebben az irányban az a törvényjavaslat, melyet a kereskedelemügyi miniszter a napokban a parlament elé terjesztett és amely nem más, mint a kereskedelmi törvény 44. szakaszának a módosítása. A régi szakasz így hangzik: „Kereskedelmi köteleknek a bíró nem adhat kiméleti halasztást (moratórium), amint azt a polgári törvénykönyv 1021-ik paragrafusá alapján teheti.” E szakasz alapján a bíróságok az utóbbi időkben az ítéletek egész sorát hozták, melyekben az alpereseket arra kötelezték, hogy a peres összeget külföldi valutában fizessék meg. A kereskedők a lei mai árfolyama és a piac mai általános helyzete mellett ezeknek az ítéleteknek nem tehetnek eleget és vagy kényszerregezségnek vagy csődnek vannak kitéve. Ez az indokolása a 44-ik szakasz módosításának.

A módosított szöveg a következő: „Kereskedelmi kötelekben a bíró kiméleti halasztást (termine de gratie) adhat. A kiméleti halasztás kérhető a perben védekezésépen és a végrehajtási eljárás folyamán. előterjesztés után, ugyszintén a biztosítási végrehajtásnál is. A bíró, aki a halasztást megadja, arra kötelezi az adóst, hogy készpénzben vagy értékpapirban biztosítékot tegyen le. Eszerint tehát a kereskedők jogerős ítélet esetén is kérhetnek haladékot, melynek megadását vagy megtagadását a bíróság szabadon mérlegeli; tekintetbe véve az adós anyagi helyzetét. A törvényszékek fel-fogják függeszteni a váltó- és más kereskedelmi perekben hozott ítéleteket. Az adósok minden körülmények között bankszerű fedezetet kötelesek letenni, melynek nagyságát és minőségét a bíróság állapítja meg...”

A kereskedőkörök a kérdés ilyen megoldását természetesen megelégedéssel fogadják, de bizonyos, hogy a módosítás az érdekelt külföldiek érélyes ellentállását fogja kiváltani. A javaslat azonban még a parlament előtt fekszik, tárgyalását még nem kezdték meg sőt valószínű, hogy a kormányváltozás folytán esetleg vissza-

vonják vagy lényegesen módosítják. Take Jonescu, az új miniszter elnök ugyanis nemrég mint helyettes pénzügyminiszter a külföldi fizetések ügyében a következőket mondotta:

— Azok a kereskedők, akiknek külföldön nagy tartozásaik van-

nak, véleményem szerint kötelesek a valutáris differenciákból származó veszteségeket viselni. Ez tisztára üzleti rizikó kérdése. A külföldi kereskedőket — kiknek jóhiszeműsége kétségen felül áll — erőszakos intézkedésekkel nem provokálhatjuk.

Take Jonescu kormányának tagjai

(A király nem járul hozzá a parlament elnapolásához.)

BUCURESTI. A mai nap döntő a válságra nézve. Take Jonescu ellenfeleinek minden optimizmusa dacára ma benyújtja a kormány listáját a királynak. Beavatott helyről nyert értesítés szerint a kormány listája a következőképpen alakult ki:

Miniszterelnök és külügyminiszter: Take Jonescu, belügyminiszter: Joan Tanasescu, földművelésügyi miniszter: Lucacievici, közoktatásiügyi miniszter: dr. Toma Jonescu, igazságügyminiszter: Negulescu, hadügyminiszter: Holban tábornok, ipar és kereskedelemügyi miniszter: Cananau.

Valószínű, hogy Flondor és Cantacuzino is résztvesznek a kormányban, noha az utóbbi kategorikusan cáfolja ezt. Munkaügyi miniszternek Joanescut emlegetik. Erdély minisztere pedig Mihályi Tivadar lesz. Beszarábiai miniszter Petivan lesz, vasutügyi miniszter pedig Herza Vladimir. (RTI.)

Nem lesz elnapolás.

BUCURESTI. A R. T. I. jelenti: Beavatott helyről értesülünk, hogy a király a parlament elnapolását erőszakos intézkedésnek tekintené a parlamenttel szemben és ezért nem hajlandó ehhez hozzájárulni. Egy bizonyos, hogy akárki is lesz a miniszterelnök, február előtt nem lehet szó új választásokról. Averescu a többségi képviselők és szenátorok értekezletén meg is mondotta ezt.

Goga Oktavián — Take Jonescu ellen

BUCURESTI. A kamara tegnap délután formális ülést tartott, amelynek végzetével a néppárt erdélyi tagjai értekezletet tartottak. Ez alkalommal Goga Oktavián beszédet tartott, amelyben a következőket mondotta:

— A kísérletek egy Take Jonescu-kormány megalakítására folynak, ám a jelen pillanatban nem tudni, hogy fognak azok végződni, de azt hiszem, hogy a több-

ség támogatni fogja őt. Ebben azonban csalódott. Take Jonescu a régi vágású politikai meggyőződés embere, aki nem képviseli a politikai erkölcs új koncepcióját és hogyha ez a vállalkozása nem sikerül, úgy ő már lejátszotta szerepét a politikai arénában. Ma szembenállunk vele, mert ma tömegekkel vagyunk kontaktusban és nagyot vesztenénk a tömegek szemében, ha mi most megváltozánk.

Kijelenti az erdélyi és bánáti néppártiak nevében, hogy az Averescu-párttal szolidaritást vállalnak.

— Szolidárisok vagyunk — mondotta a miniszter minden fenntartás nélkül és ha valaki elpartolna tőlünk, azt kiközösítenénk. Nem lehetünk olyan frivol gondolkodásúak, hogy amikor másfél esztendeig kitartottunk Averescu mellett, amíg miniszterelnök volt, most más gazdát keressünk magunknak. Össze vagyunk kötve a parlament sorsával. És ha Take Jonescunak nem sikerül kormányt alakítani, akkor ismét hozzánk, a többséghez fognak fordulni. Take Jonescu kalandja meg fog hiúsulni és Coanda lesz a miniszterelnök. Felhívást intéztünk az erdélyi nemzeti párthoz, hogy fogjunk kezdet. Elmentem a pártvezérekhez és azt mondtam: Akartok együtt dolgozni velem? Ugy válaszoljatok gyorsan, mert Erdély és Bánát legfőbb érdekeire kell tekintnünk, amikor egymással kezdetet fogva védjük a legmagasabb államérdekeket. A többségnek a héten tanusított szolidaritása óriási tökélet jelent a jövőre nézve. A többségnek továbbra is szorosan össze kell tartania és inkább egységesen ellenzékbe menni, mint gazdát eszélni és más szekerét tolni.

A többség hű Averescuhoz.

BUCURESTI. A R. T. I. jelenti: A néppárt tegnap este a szenátus üléstermében értekezletet tartott, amelyen Averescu volt mi-

niszterelnök hosszabb beszédet mondott. Beszédében a következő kijelentéseket tette:

— A néppárt utja az igazság utja és azért győzelemre is fog vezetni. Pártunk az egyetlen, a mely ma a parlament többséget képez, amelyre ma egy parlamentáris kormány támaszkodhatik. Ellenfeleink két csoportba oszthatók. Az egyik csoport olyan tagokból áll, akik lojálisan küzdenek ellenünk, míg a másik csoport emberei hátul támadnak. Take Jonescu az utóbbiak közé tartozik. Örömmel konstátalom, hogy a néppárt hatalmas politikai erőt jelent, amely igen rövid idő alatt kristályosodott azzá, ami ma. Mindazon ajánlatok, amelyekkel időközben a párt tagjait megkörnyékezték, hiábavalókká váltak. Tagjaink méltatlankodva utasították vissza a kecségető ajánlatokat. Én nem könyörögtem senkinél semmiért. Folytattam tárgyalásokat napról napra, de csak a pártvezérekkel. Nem akartam senkinek a lelkiismeretét megvásárolni. (Nagy taps.)

Ezután Athanasiu szólalt fel. Averescu azon szavaiból indult ki, hogy Take Jonescu egyes elemeket el akart szakítani a néppártból. Kijelenti, hogy ez szerinte lélekvásárlás a volt külügyminiszter részéről. De Take Jonescu részéről ez nem meglepetés, mert ezt üzte ő mindég elsőrangú hozzáértéssel. Ez a dolog nem nagyjelentőségű a pártra nézve, mert ha vannak is olyan elemek, akik igérettel megvásárolhatók, azok menjenek minél gyorsabban. Sokkal fontosabb az, hogy a Takistakörökben befejezett tényként állítják, hogy az uralkodó beleegyezett a parlament ülésének elnapolásába. Ha tényleg elnapolnák a parlamentet, a többség összes képviselői és szenátorai mondjanak le mandátumaikról. Ezzel tartozunk ezen támadás ellen és egy új választás szükségességét provokáljuk.

Averescu szerint az elnapolás még nem bizonyos és ha bekövetkeznék, akkor még mindég van idő elhatározni, hogy mit tegyennek.

— Két-három hónap után újabban megjelenünk az urnánál és újból győzedelmesen jövünk el onnan — mondotta a miniszterelnök.

Az értekezlet végén a jelen voltak nyilatkozatot írtak alá, amely szerint becsületszavukkal kötelez-

ték magukat, hogy hűek maradnak Averescu tábornokhoz és minden körülmények között kitartanak mellette.

Szervezkedés drágításra

(Aradon megdrágult az élelem.)

Az Aradi Közlöny nemrég foglalkozott azokkal az anomáliákkal, amelyek az aradi élelmiszer piacon napirenden vannak. Megírtuk, hogy az aradi kofák és élelmiszer árusok szervezkednek az aradi közönség ellen azzal, hogy összebeszélve állandóan drágítják az árakat. Ez a szervezkedésük egyúttal a rend és konszolidáció ellen is nyilvánul. A kofák azzal védekeznek, hogy drága a cipő, drága a ruhanemű. Holott a régi igazság az, ha az élelem drága, minden drága. Arad ma Erdély legdrágább városai közé tartozik, s a drágaság okát máshol nem lehet keresni, kizárólag az élelmiszerek megdrágulásában. Minden drága azért, mert az élelmiszerek drágák. A szabó és a cipész munkások béremelést kaptak. Béremelési mozgalmukat azzal indokolták, hogy nagyon drága az élelmiszer. Mert drága az élelmiszer, most drágább lett a cipő, drágább lett a ruha is. Felhívtuk a hatóságok figyelmét arra, hogy tennie kell valamit az élelmiszer árusok önkényeskedése ellen. A legnagyobb határozottsággal megállapítható, hogy az élelmiszerek ilyen horribilis megdrágulásának más alapja nincs, csak az árusítók lelkiismeretlensége. A hatóságoknak ezerféle eszköz áll rendelkezésükre, hogy ezt a helyzetet megváltoztassák. Intézkedniük kell, hogy az élelmiszer árakat minimálisra lezorítsák. A mai piacokon az árak a következők voltak: buza métermázsánként 330—340 lei, árpa 340—350, zab 310, kukorica 340—350, nullás liszt kilogrammonként 5 lei, főzöliszt 4—420,

kenyér liszt 360, korpá 220. Az állatvásáron következők voltak az árak: Szarvasmarha kilogrammonként élősúlyban 3.60—4 lei, borjú 6—7 lei, sertés 12—16 lei.

Az élelmiszerpiac árai a következők: Tojás 180—2 lei, tej 1 liter 250—3 lei, tejfel 40 lei, burgonyát már a reggeli órákban nem lehetett kapni.

„Békét akarunk Középeurópában.”

A washingtoni konferencia mása. — Nem lesz cseh-osztrák szövetség

PRÁGA. Csilltörtökön Lamába érkezett Hainisch az osztrák köztársaság elnöke és Schober osztrák kancellár, hogy a cseh államférfiakkal megtárgyalja azokat a fontos politikai és gazdasági kérdéseket, amelyeknek célja a szorosabb együttműködés a két állam között. Egy magyar újságíró beszélgetett Benes cseh miniszterelnökkel, aki megcáfolta azokat a híreket, mintha a tanácskozás célja Ausztriának a kisantantba való belépése volna. A találkozón csak a halstadti konferencián napirendre tűzött kérdések végleges elintézéséről van szó, főleg a Habsburg kérdéssel. Az egyik szakreferens Benes nyilatkozatához a következőket fűzte hozzá:

— Prágában még nem volna népszerűsíthető az Ausztriával való szoros szövetség. Valószínű, hogy hasonló szerződést kötünk, mint Lengyelországgal, vagyis jóakaratu semlegességet biztosítunk egymásnak. Ausztria áruhitelt is kap fölünk, de legalább is koraiak azok az optimista bécsi jelentések a 200 millió cseh koronás hitelről.

Később Massaryk elnök fogadta az újságírókat és kijelentette, hogy a találkozásnak csupán az a célja, hogy a két állam békés szándékait elősegítsék. Ama reményének adott kifejezést, hogy ezt el is fogják érni.

— Békét akarunk Középeurópában és ebből a szempontból a konferencia a washingtoni értekezlet pandanja lesz. Végre meg kell szűnni a katonádsdi játéknak, fejeztesse be a beszélgetést a cseh köztársaság elnöke.

Hainisch osztrák elnök is fogadta az újságírókat, akinek arra a kérdésre, hogy szorosabb szövetséget terveznek-e, a következőket válaszolta:

— Mi osztrákok egyáltalán nem csinálhatunk aktív külpolitikát, hanem legelőször is gazdasá-

Károly exkirályt Portugáliába hívják.

(A portugál ellenzék kortes fogása.)

BÉCS. Érdekes hírek érkeznek Lisszabonból. Az új portugál kormány, amely véres forradalom után került október 19-én uralomra, feloszlatta parlamentjét és új választást rendelt el december 3. hetére. Az ellenzék órási felkészültséggel és nagy vehemenciával folytatja a kortes harcot a Pinto-kabinet ellen és minden eszközt felhasznál arra, hogy az új kormányt megbuktassa. Így többek között avval vádolja meg a Pinto kabinetet, hogy összejátszik a monarchistákkal, akik Portugáliából ismét királyságot akarnak csinálni és akiknek legújabb jelöltjük Károly exkirály. A portugál monarchisták vezére Ornella márki állítólag inkognitóban rögtön megérkezésük után Madeira szigetén fel kereste Károly exkirályt és a portugál royalisták nevében felkínálta neki a portugál trónt. Károly állítólag kijelentette, hogy egyetlen lépést sem tesz a portugál korona megszerzésére, de ha a monarchisták megdöntik a köztársaságot és meghívják őt, elfogadja a meghívást és igyekezeni fog a sokat szenvedett portugál népet a boldogság és jólét útjaira vezetni. A parlament ellenzék szerint Pinto miniszterelnök is tud Ornella missziójáról és titokban pártolja a monarchisták tervét.

gílag kell összeszednünk magunkat. Amíg a soproni ügy el nem intéződik, addig megszünik számunkra a külpolitika. Mi minden szomszédal jóba akarunk lenni.

Arra a kérdésre, hogy Németország gazdasági helyzete megjavítható-e, az osztrák elnök így válaszolt:

— Hogyne. Most átmeneti állapotban vagyunk, hasonlóan Németországhoz, ahol a jóvátételi kérdések késleltetik a végleges kibontakozást. Néhány év kell ahhoz, hogy gazdaságilag rendezzük magunkat.

Bár a parlamenti ellenzék híresztelése meglehetősen fantasztikus, mégis van alapja, mert a nép Károly madeirai tartózkodását igen idegesen szemléli és azt követeli, hogy a portugál kormány vonja meg a menedékjogot a volt császári családtól. A félelem nem alaptalan, mert miként ismeretes Zita excsászárnő unokája Braganza hercegnék, a portugál trón volt miguelesta pretendensének; az excsászárnő unokaöccse Duarte herceg, akinek javára Manuel exkirály, mivel házassága gyermektelen maradt, lemondott a trónról. Eddig Duarte herceg volt a monarchisták jelöltje, de mivel a herceg még igen fiatal és amugy is régenst kellene mellé választani, a portugál monarchisták elfordultak tőle és Braganza hercegnék másik unokáját, Zita exkirálynőt akariák forradalom útján Lisszabonban királlyá koronázni.

MADEIRA. Károly exkirály és felesége elfoglalták Funchalban a Viktoria-villát. Nem állították fel őrséget, csupán egy rendőr kíséri a királyi párt, hogy távol tartsa a koldusokat és tolvajokot. A portugál kormány az exkirályi párt nem foglyoknak, hanem vendégeknek tekinti. Sem a királyi pár, sem kísérete senkivel sem érintkezik. Károly na-

Landru a siralomházban

Páris. A közvélemény nem bír napirendre térni Landru felett. Elítélték és remélhetőleg rövid időn belül a guillotine hideg vasa el fogja választani gonosz fejét degenerált testétől. Ezzel befejeződik majd a sötét tragédia utolsó felvonása is. Landru legfeljebb a ponyvaregények fantasztikus hőseként fog majd életre kelni, de bűnös vért beissza a fűrészporkosár. Csak hogy addig sok minden történhetik még, különösen ha Landruról van szó. Ez az ember három évi vizsgálati fogsága alatt akkora körmönfont agyafurtságnak adta jelét, hogy a párisiakat az sem lepne meg tulságosan, ha egy szép napon a Bois sétaterin látnák szabadlában a halálraítélt gonosztevőt, valami idősebb hölgy társaságában.

Mihetetlen dolgokat tudtam meg

Landru siralomházi életéről. A ver saillesi törvényszéki fogház egyik elkülönített részében van a szobája. Igenis szobája, nem cellája. Landruval csak nem lehet úgy bánni, mint a közönséges csirkefogókkal szokás. A többi fogházlakó, hétköznapi gazemberek megkülönböztetett tisztelettel veszik körül a gyilkolás és a tagadás művészt. Boldog az a rab, akinek megengedik, hogy a hirhedt tömeg gyilkos szobáját rendbehozhassa. Landru ugyanis csak nem bibelődik ilyesmivel. Nagyobb ur ő ennél. Kosztjáról gondoskodnak. Nem tudni kik, állítólag az életbenmaradt, megcsalt, tönkretett asszonyok. Talán hálából, hogy őket nem sütötte meg, vagy talán sajnálják, szeretik még most is. Elkoptatott frázis, hogy a nők lelkébe nem lehet belátni. A rendes idegzetű tisztességes nő lelke nyitott könyv annak, aki olvasni akar

belőle, de hisztérikák valóban örökös talányként állnak előttünk. Naponta többen is hoznak be enni-valót, csemegéket, süteményeket, köztük olyan asszonyok is, akik nem is ismerték, csak talán szeretnék megismerni a halált adó szerelmet. . . .

Landru nagyon mértékletesen él. Régi kedélye és nyugalma nem hagyta el. Az ajándékba beküldött élelmiszerek fölőlségét kiosztja koplaló rabtársai között, akik mély séges főhajással fűzőlnek a Mestert, ha néhanapján közéjük leereszkedik és saját külön testőre kíséretében megjelenik a rabok sétáján. A nagystíli gyilkos fensőbb séges nyájassággal fogadja az üdvözlét, körülnéz és indul visszafelé. Annyira csak nem sülyed, hogy közönséges gonosztevőkkel egy körben sétáljon.

Moro Glatferi, mindennap felkeresi védencét és addig beszélt a

lelkére, míg tegnap rábírt, hogy aláírta a kegyelmi kérvényt. A francia büntető törvénykönyv szerint ugyanis a köztársasági elnök, csak annak adhat kegyelmet, aki személyesen is kéri. A védő nagyon bizik ebben a lehetőségben, ellenben az elítélt közönyösen beszélget róla. Állítólag sokkal jobb szeretne mostani kiváltságos helyzetében meghalni, mint életfogytiglani kényszermunkával a vállain közönséges név nélküli fegyence silyvedni. Az ügyvéd azonban erősen fűti a vasat, hogy neki csak időre van szüksége, amíg valamelyik „meggyilkolt” feleséget élve előkeríti és a pört revízió alá viheti. A védő ugylátszik bizik még ebben a lehetőségben, ellenben Landru valószínűleg jól tudja, hogy az ő áldozatai a földi életben nem kerülnek már elő soha.

Orbán Jenő.

gyon esendes, míg Zita beletörődött sorsába és szívélyesen társalog környezetével.

Mészárszék és tejszarnok

(Pályázat. Üres üzlethelyiségre.)

A lakásbérbeadó bizottság tegnap délután tartott ülésén tárgyalta a Banca Viticola, Kő János textilárkereskedő, a Kornis Testvérek cég és az Astra automobilgyár helységkiutalási kérelmét és úgy határozott, hogy ezek ügyében az e hó 29-én tartandó ülésén fog dönteni. A bizottság Dukas Lajosnak a Strada Gozdu (Szent István utca) 1. szám alatt utalt ki lakást. A Strada Crisan (Karolina utca) 8. szám alatt két mézszárosmester az ott megüresedett üzlethelyiségben mézszárszékot akart létesíteni, amihez a bérbeadó bizottság hozzájárulását kérte. A bérbeadó bizottság azonban az Aradi Tejszarnok tulajdonosának kérelmére a kérelmet elutasította, mert a helység mellett közvetlenül vannak a Tejszarnok helyiségei is és egészségügyi szempontból kifogásolható, hogy mézszárszék és nagyszabású tejüzem közvetlenül egymás mellett legyenek. A bizottság a megüresedett üzlethelyiségre most pályázatot hirdet. A Strada Crisan (Karolina utca) 8. számú házban levő üres üzlethelyiségre holnaptól kezdve lehet kérvényeket beadni.

Károly tiltakozásai.

BUDAPEST. A magyar nemzetgyűlés külügyi bizottságában szótartotték Károly exkirály tiltakozásait, amelyeket a trónfosztás és az országból való eltávolítás miatt tett. A magyar kormány a tiltakozások szövegét az alábbiakban teszi közzé:

„I. A nemzetgyűlés külföldi nyomás és kényszer alatt létrejött azon határozatát, amellyel trónfosztásomat kimondja, a magyar alkotmány és törvények értelmében törvénytelennek és hatálytalannak jelentem ki és tiltakozom az ellen. Az összes magyar alkotmány szerint az engem mint Szent István koronájával megkoronázott magyar apostoli királyt megillető jogaimat kifejezetten ezentul is fenntartom. Kelt Tihany, 1921. Károly s. k.

II. A magyar kormány azon eljárása ellen, amellyel engem a nagykövetek tanácsának határozata alapján az angol Duna flotta parancsnokának kiszolgáltatóvást emelek és tiltakozom, mint hogy a magyar törvények értelmében mint magyarnak elvitathatatlanul jogom van Magyarország területén tartózkodni. Kelt Tihany, 1921. Károly s. k.

— A németek halasztást kérnek. Páris. A német kormány közölte a jóváhagyott bizottsággal, hogy a január 15-én esedékes 500 millió aranyárknak csak egy részét fizetheti meg, a másikra pedig halasztást kér.

Kavarodás a Fehér Könyv körül.

(Mit mondott Benes a magyar követnek?)

Budapesti távirat alapján jelentette az Aradi Közlöny, hogy a magyar kormány kiadta a Fehér Könyvet, amelyben részletesen ismerteti a legutóbbi királypuccs eseményeit. A Fehér Könyvről, mint Prágából jelentik, a cseh külügyi bizottság ülésén interpelláltak. Benes miniszterelnök válaszában kijelentette, hogy a Fehér Könyvben közölt okiratok részben legendák. Megemlítette, hogy ezek az okiratok nem reagálnak arra, amit ő már egyszer kijelentett, hogy tudniillik Horthy a szövetségesekkel szemben megtagadta, hogy Károly exkirály ellen fellépjen és hogy a magyar kormány a külföld nyomása alatt ocselkedett, miután az első felszólítást visszautasította.

— Tahy prágai magyar követ olyan dolgokról küldött jelentést Magyarországra, amiket én egyáltalában nem mondottam és elhallgattam azt, amit mondottam. Ultimátumról és megszállásról nem beszéltem vele. Tahy követ fantasztikus okiratokról beszélt és állítólag kidolgozott tervek birtokában van, amelyek szerint mi készek vagyunk a megszállandó területek politikai és katonai kormányzatának átvételére, amelyek szerint mi meg akarjuk

buktatni a magyar kormányt. Megállapítom, hogy ezekkel nem törődünk, ilyenekbe nem akarunk beleavatkozni és nem is voltak ilyen szándékaink. Megállapítottam azonban, hogy a Habsburg kérdést úgy kell megoldani, hogy végre teljes világosság legyen. Tahy urnak be kellett ismernie, hogy helytelenül informálódott és mindaz, amit Magyarországra jelentett, nem alapszik tényeken. Mindent elkövetek, hogy az ügyet Párisban, Londonban és Rómában megfelelően helyreigazítsam.

BUDAPEST. A Magyar Távirati Iroda Benes nyilatkozatához hozzáüzi, hogy teljesen alaptalan állítás az, mintha Magyarország kormányzója és a magyar kormány nem akart volna Károly ellen fellépni és csak antant nyomásra változtatta meg elhatározását. A M. T. I. utal Benesnek a prágai magyar követtel folytatott beszélgetésére, amikor is kijelentette, hogy a király detronizálása nem elegendő a krízis megoldására és ilyen körülmények között elhárítja magát a felelősséget egy esetleges konfliktus kitöréséért. Benesnek Tahy követre vonatkozó állításai tendenciózus ferdtések.

Aradi mérnök a mai Franciaországról.

(Románia első geológiai doktora Aradon)

Az Aradi Közlöny nemrégén, mint érdekes hírt, közölte, hogy Steiner György aradi gépészmérnök Franciaországban a touloni egyetemen megszerezte a geológiai doktorátust. Dr. Steiner György Franciaországból tegnap érkezett haza Aradra és érdekes dolgokat mondott el a párisi és általában a franciaországi életéről, az Aradi Közlöny munkatársának.

(Az elvesztett béke.)

— Párisban, mondotta dr. Steiner, a hangulat erősen az angolok és az olaszok ellen nyilvánul meg. Szinte közmondássá vált már Párisban az, hogy Franciaország a szövetségesei miatt a háborút megverte, a békét azonban elvesztette. A lapok állandóan követelik azt, hogy Németország végre fizessen Franciaországnak. Az ötletes franciának igen hamar sikerül paradoxonokat gyártani. Clemenceauról azt mondják, hogy a győzelem apja, de a győzelem elvesztője is. Clemenceau politikájának tudják be, hogy Németországtól még nem kapott Franciaország semmiféle hadikármentést. Briand minden ellenkező híresztelésekkel szemben a legnagyobb népszerűségnek örvend Franciaországban. A párisi lapok erősen cáfolják Briandnak Newyorkban tett állítólagos kiténtéseit Angliával és Olaszországgal szemben. Érdekes, hogy csaknem minden kabarében kuplékat énekelnek, amelyek Anglia ellen szólnak vagy Angliát gúnyolják.

(Meztelenség a színpadokon.)

— Párisban most állandóan műsoron van a Fifi, amelyet Budapestben a hatóság erkölcsstelen darabnak minősített és az előadást betiltotta, de azután megengedte. Párisban a Fifi a legszerényebb darabok közé tartozik. A színházakban bámulatossan elterjedt a meztelenség. A színésznők trikó nélkül csaknem meztelentül játszanak a darabokban. A párisi közönségnek legkedvencebb színháza most a Grand-Guignol. Ebben a színházban a legborzalmasabb darabokat játsszák megdöbbentő realitással. Legutóbb az egyik előadásban nagy botrány volt. Egy jelenetben ugyanis az egyik szereplőt guillotinnal lefejezik. A lefejezés olyan természetességgel történik, hogy a lefejezett ember teste ott vergődik a színpadon és nyakából hatalmas vérsugár spriccel a közönség felé. A premiéren a hölgyek közül többen hiszterikus görcsöket kaptak igen sokan rosszul lettek, végre nagy botrány keletkezett, úgy, hogy az előadást nem lehetett befejezni. A színház igazgatósága kénytelen volt a darabot levenni a műsorról. A párisi színpadi technikát csodálatos leleményességgel egyesítették a moztéchnikával. Igen sok színházban direkt ilyen mozi színházi előadásokra alkalmas darabokat játszanak. Ilyen darabokban a diszleteket vetítik a színpadra. Például az egyik színházban egy tengeri fordőhely diszletet vetítenek és a hullámzó tengerben fürödnek a szereplők. Egy másik színdarabban az egyik felvonása egy vonat utolsó kocsijának a pierronján játszódik le. A színpad a kocsit ábrázolja és a háttérben csodálatos természeti hűséggel vonulnak el a szebbnél-szebb tájak, amelyeket vetítenek.

(Divat és táncórület.)

— A színházakban, kabarékban a hölgyek a legmerészebb

dekoltázzsal jelennek meg. A párisi hölgyek nem akarnak megbékielni a hosszú szoknya, de különösen a magas szárú cipő divatjával. A hosszú szoknyát még lehet látni a Szajnaparti korzón, de magasszárú cipő, dacára a nagy hidegnek, a legritkábban látható. A párisi hölgyek sajnálják eltakarni híres szépségük bokáikat. Párisban, mint mindenütt, a legnagyobb táncórület uralkodik. Táncolni kizárólag Jazz Bande zenéjére szoktak. A Jazz Bande zenekara nagyobb részét szerencsésekből áll. A négerok különben most divatosak Párisban. Ez a zenekar birkakolomp, fadarabok, tülkök, szirénák és a leglehetetlenebb szerszámokból áll. A Jazz Bande játszik csaknem minden kávéházban, ahol naponként 5 órai táncot szoktak rendezni.

(Földalatti gyalogjáró.)

— Páris utcáin bámulatos a forgalom. Érdekes az, hogy lovat a legritkább esetben lehet látni. Kizárólag automobilon közlekednek és a forgalom olyan nagy, hogy szinte lehetetlen a boulevardokon egyik oldalról a másikra átmenni. A hatóságok már mindent megpróbáltak, hogy ezen segítsenek. Vörös téglákat raktak ki, egyik oldalról a másikra és így jelölték meg, hogy azon kell történnie a személyközlekedésnek. De ez a rendszer nem bizonyult jónak. Most azzal a tervvel foglalkoznak, hogy a boulevardok alatt földalatti gyalogjárót építsenek. A közbiztonság nem valami elsőrangú Párisban. Napról napra történnek gyilkosságok és rablások. Nemrég történt, hogy 8 fegyveres bandita automobilon álarccal megjelent egy bankház előtt és ott lövöldözni kezdett, természetesen a gummitóval ellátott rendőrök nem merték a banditákat lefegyverezni és így azok a rendőrök szemeláttára fosztották ki a bankot. Ez eset óta revolverrel látták el a rendőröket Párisban. Nemrég nagy kulturbotrány volt a francia fővárosban. A futuristák képiállítást rendeztek. Hatalmas plakátokkal nem futurista szellemben megszerkesztve hívták fel a közönséget a kiállítás látogatására. Számosan meg is jelentek a kiállításon s amikor a képeket meglátták, azok nagyobb részét a művészek hátán törték széjjel.

(A német-gyűlölet.)

— Északfranciaországban az elpusztított területeken a legnagyobb nyomor uralkodik. A lakosság összezsúfolva hatalmas barakkokban lakik. Aritka idején Franciaország és Németország között egyezmény jött létre, amely szerint az elpusztított területeket német munkások állítják helyre. De a német-gyűlölet olyan nagy a francia lakosság körében, hogy erősen tiltakoztak a német munkások behozatala ellen. A francia kormány legutóbb népszavazást rendelt el abban az irányba, hogy kívánja-e Északfranciaország lakossága a német munkások behozatalát? A lakosság egyöntetűleg újra tiltakozott a német munkások behozatala ellen. A Párisban auto- és repülőgépkiallítás volt, amelyen Focke német repülőgépgyáros új rendszerű repülőgépet állított ki azzal a meg

lelőléssel, hogy a repülőgép belga gyártmány. Kiderült azonban, hogy a repülőgép Németországban készült és ezért a gyárost kiutasították Franciaország területéről. Párisban az árak általában esési tendenciát mutatnak. Habár a romániai árakhoz képest valuta differenciát figyelembe véve úgy a drágaság, de tekintve az ottani viszonyokat, minden-sokkal olcsóbb mint itt.

(Kirándulás repülőgépen.)

— Menetrendszerü állandó repülő közlekedés létesült Franciaországban. Érdekes, hogy különösen a szombati napokon számos angol jön Párisba repülőgépen, hogy ott a vasárnapot eltöltse és hétfőn újra visszarepüljön hazájába. Délfranciaországban igen divatosá váltak a bikaviadatok. Habár a bikaviadatok a kormány szigorúan tiltotta, azok a katonaság jénhatósága alatt működnek. A hatalmas arénák, amelyekben 10—15 ezer ember elfér, állandóan tömve vannak. Az elsőrendű hely az ilyen bikaviadatokon 100 frankba kerül. Franciaország, Anglia, Olaszország, Svájc és Belgium között egyezmény jött létre, amely szerint az ottani állampolgárok egyik országból a másikba utlevél nélkül utazhatnak.

A magánvasutak Arad iparáért

(Közvetlen fuvarozást követelnek.)

CLUJ. A magánvasutak összefogásán az utazási kedvezmények kérdését vetették fel. A mai viszonyok között az utazási kedvezmények megvonandók, mert az üzemenél nyereségre nincs kilátás a CFR. kedvezményeit a magánvasutak nem vehetik át. Adhatnak azonban: Munkáscsoportoknak, a tényleg szolgáló hadvidijasoknak, katonáknak igazolvány mellett 50 százalékot, a háború rokkantjainak 50 %-ot, középiskolai tanulóknak III. osztályban 50 százalékot s mintaböröndöknél podgyászdíjmérséklést. A vasutások kedvezményei: Kiküldetéseknél, ha a CFR. viszonságot ad, szabad utazás, többi vasutások regie-árban, hozzátartozóik 50 százalékos ármérséklésben részesülhetnek. Ezt elfogadták.

Áruszállításoknál kimutatták az előadók, hogy az államvasut a múltban oly sokféle kedvezményt rendszeresített, hogy iluzóriussá vált a rendes áruosz-

tályozás s ezt visszahozni nem lehet. A javaslat mindenféle díjmérséklést ellenzett. Állandó tarifabizottságot sürgetett a javaslat, de díjmérsékléseket a főbb ki vitell cikkeknel export díjszabás formájában megengedhetőknél tartott s építkezési anyagokra, ha tármenti városok számára őrleli célokra jövő gabonaművekre díj kedvezményeket javasol. Indokolta ez utóbbit azzal, hogy Arad hinterlandjában nincs elegendő gabona, a gyáripar tehát megbérelt, nagyobb távolságról kell tehát gabonát hozni. Nemcsak díjmérséklés kell nyomban, hanem az üzletszabályzat 53. száma értelmében a közvetlen fuvarozást kell kötelezővé tenni, hogy ne legyen közvetítő fuvarozásra szükség, mert ez drágítja az árut. Nyolc pontban terjesztették elő a kiküldötték javaslataikat, amelyek lehetővé tennék a fuvarozás gyors és akadálytalan lebonyolítását. Ezt egyhangulag elfogadták.

HIREK.

„Nincs pénz“.

(A körorvosok nem kapnak fizetést).

Már hónapok óta nap-nap után hiába kilincselnek a megyebeli körorvosok a megyei orvosi hivatalban, hogy fizetésüket felvegyék. Az állandó felelet az, hogy nincs pénz. Így tehát a körorvosok már hónapok óta nem kaptak meg illetményeiket. Pontosán: szeptember elsején kaptak utoljára fizetést. A megyei orvosi hivatal már több ízben tett felterjesztést és kérte a fizetések kiutalását, de még csak válasz sem érkezett a felterjesztésekre. Amikor Groza miniszter Aradon járt, előtte is szóvá tették a dolgot, aki meg is ígérte, hogy illetékes helyen el fog járni ebben az ügyben. A törvényszéki tisztviselők már hosszú hónapok óta banktól vezetik fel a fizetésüket 6 százalékos kamattal. A hatósági orvosok és a tanuk napidijait, utiköltségét ez év márciusa óta nem fizette ki a törvényszék. A megszöve vidékről beutazó tanuk saját költségükön utaznak, munkanapokat elveszítenek és az ezért kárpótlásul járó tandíjakról már majd egy év óta bont kapnak, melyet mindmáig beváltani nem tudtak. Vannak állami hivatalok, melyeknek tisztviselői rendesen kapják fizetésüket, nem értjük tehát, hogy miért tartoznak az állami szolgálatban álló körorvosok, akik rendkívül fontos, nélkülözhetetlen munkát végeznek, — azok közé, akik fizetésüket rendetlenül, illetőleg hónapok óta egyáltalán nem kapják?

— *Felkérjük t. hirdetőinket, hogy az „Aradi Közlöny“ karácsonyi számára — amely a szokottnál jóval terjedelmesebb lesz*

feladni szándékolt hirdetés a hirdetésnek jó helyen való elhelyezése érdekében már most a kiadóhivatalnak beküldeni szíveskedjenek.

— **A szerb hadsereg apaszta.** sa. Belgrád. A szerb parlament pénzügyi bizottsága a szociáldemokrata képviselők indítványára a hadsereg állományának leszállításával foglalkozott. A bizottság felszólítja az új kormányt, hogy nyilatkozzék a kérdéssel. A szocialisták azt követelik, hogy a hadsereg létszámát 100.000 emberre szállítsák le.

— **Jófékony előadás a Kulturpalotában.** Aradváros jófékony urhélyei a hónap 18-án, vasárnap délután fél hat órai kezdettel a Kulturpalotában művészi nivóju hangversenyt rendeznek a szegény iskolás gyermekek segélyezésére. A hangverseny Mágori Mici és Mészáros Béla az aradi városi színház kedvelt művészei fognak költeményeket szavalni.

— **Esküvő.** Wágner Annel és Potoczky Etelka ma délután 4 órakor tarójak esküvőüket a református templomban.

— **Haladás a Kazinczy-utcai polg. iskola dísztermében** (Str. Bratianu) ma d. u. 6 órakor.

— **Rákózi Ferenc levele.** Érdekes felfedezést tett Szittyai Dénes kalocsai jezsuita tudós Simancas spanyol város levéltárában, mely állítólag legnagyobb az egész világon, hiszen ötven hatalmas teremben harmincharom millió levelet őriznek ott. A magyar tudós a Történelmi Társulat megbízásából magyar vonatkozású történelmi emlékek után kutatott a külföldön, s így került el a simancasi levéltárba is. Ott Szittyai mint egy 36 ezer levelet böngészett át, s ezek közt nagy-szerű felfedezést tett: ráakadt II. Rákózi Ferenc két eredeti, saját kézírású levelére, melyeket a nagy szabadsághős a spanyol királynak

irt. Ezek a levelek nyilván új adatokat fognak szolgáltatni a magyar történelem e fontos korszakáról.

— **Az „AMTE“ birkozó versenye** engedély hiánya miatt elmarad.

— **Csökkent a járványos betegségek száma.** Aradváros egészségügyi állapota örvedetesen javul. Járványos betegség bejelentése alig történt. Ebben a hónapban összesen 25 sarlach, 5 difteritisz és 4 tífusz esetet jelentettek be a városi orvosi hivatalnál.

— **Karácsonyi ajándékokat a Szépművészeti Szalonban** vegyék illi Strada Eminescu (Deak Ferenc u.) Orulav-palotában.

— **Karácsony-est a gyermekkórházban.** A gyermekkórház igazgatósága kérvényt nyújtott be a város vezetőségéhez, hogy karácsony első napján nagyszabású műsoros karácsony-est rendezhessen a kórházban ápoló gyermekek részére. A főpolgármester engedélyezte a karácsony-est megtartását.

— **Még mindig a vörheny.** A megyei orvosi hivatalhoz ma jelentés érkezett Panau-Nouról, hogy a vörheny-járvány még mindig grasszál. Jelenleg 17 vörhenybeteg van a községben. Ma pedig újabb megbetegedés fordult elő. A megye többi részeiben is járványosan fordulnak elő vörheny megbetegedések.

A bérleti szerződés díja ellen.

(Lakáshivatali panaszok a főpolgármesterrel.)

Ma délelőtt az aradi háztulajdonosok és a lakók szövetségének közös küldöttsége jelent meg dr. Robu János főpolgármesterrel, akinek memorandumot nyújtottak át. A memorandum a szövetségek sérelmesnek tartják, hogy a lakáshivatal csak fél 12-től 2-ig fogad el beadványokat. Azt kívánják, hogy délelőtt 9 és 11 között fogadják el ezeket. Panaszként említ fel a memorandum, hogy a lakáshivatal nagyon magas illetékeket szed a közönségtől. Ugyancsak panaszt tettek egy a hivatal ajtajánál álló fiu ellen, aki a közönséggel szemben durva. Végül azt kéri a memorandum, hogy interventáljon a főpolgármester, hogy ne vessék ki a bérleti szerződések bemutatásakor az állami adóhivatalnál a 10 százalékot, mert miután minden évben kell szerződés kötni, végeredményben, aki 10 évig lakik egy házban, csak a 10 százalékos illeték fejében egy teljes évi házbérnek megfelelő összeget fizet.

Gyilkos sógor.

Tegnapelőtt Micelacán két sógor: Stefanuc György és Balázs János az egyik korcsmában együtt mulattak. Mulattás után együtt mennek hazafelé. Utközben vitatkozni kezdtek és a viá hevében összeveszttek. Stefanuc az út mellett kerítésből egy karót tört ki és azzal Balázst egyszer fejbe verte. Balázs az erős ütéstől rögtön összeesett. Orvost azonban csak hosszú órák után hívták Balázshoz, úgy, hogy már nem segíthetett rajta és Balázs meghalt. Tegnap boncolta fel dr. Bradean Alana megyei főorvos. Balázs holttestét és megállapította, hogy a koponyájában egy vérdaganat keletkezett, melyet operációval el lehetett volna távolítani, ha azonnal hívták volna orvost. De mert ezt elmulasztották, Balázs agyszélhü-dést kapott. A gyilkos Stefanucot, akét az aradi törvényszék már eddig is több-ször elítélt különböző bűncselekmények-ért, letartóztatták és bezárolták az ügyészség fogházába.

LEGUJABB

Tiltakoznak a bécsi kommunisták.

BECS. A Rote Fahne közli: Az osztrák kommunista-párt nyugatmagyar országai osztlálya táviratot intézett a soproni lábormoki bizottsághoz, amelyben erőteljesen tiltakozik az osztrák kommunistákkal szemben Sopronban tartott eljárás ellen.

Katasztrófa egy bányában.

BRÜSSZEL. A Sambre-menti Montignes községben levő Pirierfel-bányák St. Andre aknájában bányalég-robbanás történt. A robbanás két embert megölt és tizenhatot súlyosan megsebesített.

A magyar indemnitás.

BUDAPEST. Az indemnitási vita a nemzetgyűlés keddi ülésén kezdődik. Ekkor tartja Kállay Tibor pénzügyminiszter exozéját.

Az új kávéházi árak.

(Kedden a vendéglő is drágul.)

Dr. Robu János főpolgármester határozata ma jelent meg a kávéházi új maximális árról. A vendéglői maximális árak egyelőre a régié maradtak és az újak csak e hó 20-án lépnek életbe. A főbb kávéházi cikkek új árai a következők: fehér kávé 10 gramm cukorral 2.75, eddig 2 lei volt, fekete kávé 2 lei, eddig 1.50 volt. Egy pohár tej cukor nélkül 1.50, tea rummal és cukorral 4 lei, eddig 3.50 volt. Tea citrommal és cukorral 3.50 az eddigi 2.75 helyett. A főtt tojás árát 3 leiről 4-re, két tojásból rántótát 6.50 leiről 9.50 leire emelték. A sonka ára 8 lei marad. Egy adag szardínia 18 lei helyett 26 lei, egy adag három dekás vaj 2.60 helyett 3 lei, kakaó vagy csokoládé 4 lei helyett 5 lei, aszája 5 helyett 7 lei, tojásos puncs 10 lei helyett 15 lei lett. A határozat különbséget tesz a Dácia kávéházzal, amelynek megengedi, hogy állandóan tíz százalékkal többet szedjenek. Este nyolc óra után pedig még tíz százalékos, amit különben a polgármester az összes többi kávéháznak is engedélyezett. Az új árak december 16-ától, a mai naptól kezdve lépnek életbe. Tíz napig bárki megfellebbezheti az árakat.

Irodalom és művészet.

A téli színház heti műsorának sorrendje. Szombaton, 17-én: Bocaccio először A) bérlet. Vasárnap, 18-án délután: Sztambul rózsája, László Andor felléptével, este: Bocaccio, B) bérlet. Hétfőn, 19-én: Bocaccio, C) bérlet. Kedden, 20-án: Kornevillei harangok László Andor felléptével, A) bérlet. Szerdán, 21-én: Leányvásár László Andor felléptével, B) bérlet. Csütörtökön, 22-én: Faun, új betanulással először, C) bérlet. Pénteken, 23-án: Bocaccio, A) bérlet. Szombaton délután 3 és fél órakor: Hófehérke és a hét törpe. Vasárnap, 25-én délután: Lotti ezredesei, este: A kék mazzur, László Andorral, (Bérletszűnet). Hétfőn, 26-án délután: Koldusdiák. Este: Szerenostano, (Bérletszűnet). Kedden: Bucsu keringő, Strauss operettje. Ujdonosság, először. B) bérlet.

Hófehérke és a törpek. Szombaton délután, 24-én, karácsony előtti napon 3 és fél órai kezdettel kerül színre a gyermekek öröme ez a bájos mesejáték, telve szép zenével és táncokkal. Jegyeket hétfő reggeltől lehet váltani a pénztárnál.

Faun. Knoblauch világhírű szatírája, amely e héten a román társulat vendéglátéka miatt elmaradt, pénteken, 23-án A) bérletben kerül színre. A címszerepét Mészáros Béla játssza és el van beme foglalta az egész vigjáték személyzet.

Unnepi előadások. A karácsonyi ünnepeken, mint rendszer szokás szerint, hogy az idegen vendégek is kényelmes helyhez jussanak, bérletszűnetben lesznek az előadások megtartva. Jegyek az összes előadásokhoz már hétfőtől kezd-

ve válthatók. A bérlok igényei kedd, 20-án estig tartanak fenn.

A Modern Kabaré közölte a legkényesebb igényeket is kielégíti. Az erdélyi kabarévilág legjobb erővel gyarapította a direktió a társulatot, amelynek nagyszabású változatos programja nagyszerű szórakozást nyújt a publikumnak. Kíváló új táncosnók tünnek fel előadás után a zárórág tartó parkettán is, amely nap-nap után nagyobb közönséget vonz a Vadászúrt-vendéglőbe.

A Kőlcsey-Egyesület tárlata. Az aradi Kőlcsey-Egyesület vasárnap délután 11 órakor nyitja meg első csoportos-gyűjteményes kiállítását a kultúrpalota kistermében az aradi és aradkörnyéki művészek részvételével. A kiállításon 16 művész vesz részt s munkáinak legjavával fogják reprezentálni az itteni fejlett művészi életet. A Kőlcsey-Egyesület tagjai ingyenesen látogathatják a kiállítást.

Egy aradi festő műve. A Reinhardt féle bujoriúlet kirakataiban egy művészi kivételű olajfestményben gyönyörködhetik a korzó közönsége. A képet Páll Albert aradi művész festette. A festményről megállapíthatjuk, hogy alkotója beérkezett művész. Az egyhangú fehérségű téli tájat olyan ötletesen ruházta fel színeivel, hogy megmaradt természetessége és harmóniája. Páll Albertől még igen sok szép dolgot lehet várni.

Shakespeare nem való az iskolásgyermekeknek. Ezt a bölcs szentenciát Angliában állapította meg egy külön bírói tanács, amely, mint a londoni lapok írják, e kérdés eldöntésére alakult. A tanács elnöke egy lord volt és szavazóbírái: két nagyrangú angol bíró. Ez a bíróság mondogatta ki ünnepélyesen hogy a Shakespeare-előadásoknak semmiféle nevelő hatásuk nincs az ifjúságra s ezért a gyermekeket nem is szabad elvinni Shakespeare-előadásokra. 1921. novemberében történt ez Londonban, ahol eddig csak örök dicsőségét zengték az „avoni hátyunak”. A történelmi hírség kedvéért le kell szögezni, hogy az angol lapok legnagyobb része felháborodással vette tudomást arról a furcsa bírói határozatról.

MOZI. Danton. (Premier az Urániában.) Ünnepnapja volt tegnap az Urániában. Olyan filmkolosszus került bemutatásra, amelyet a mai fejlettebb filmművészet is csak nagyritkán produkál. „Danton” a filmkultúra újjászületését jelenti. Tömegmozgást, óriási dimenziójú építkezéseket, bibliai bőségű, szálguldó, ihlegő cselekményt már láttunk más történelmi filmekben is de Danton történelmi hírséggel adja vissza a kort és igazságot szolgáltat annak a férfinek, akiben az akkori vajdó idők minden energiája összpontosul. A sujet ezer alkalommal nyújt a rendezői és művészi bravuroknak. Ott sodródunk a faubourgek népével Páris piacain, sikátoráiban, megborzadunk a guillotine látásra s ránehezedik mellükre a nagy forradalom vérgözös atmoszférája. Hogy ezzel a monumentális filmmel gazdagodott a filmkultúra, elsősorban is Buchowetskinek a rendezőnek az érdeme, aki Dantonnal új irányt adott a filmtechnika fejlődésének s aki zenénállítással és gazdag invencióival a színpad Reinhardtját és a mozi Lubitschát is felülmúlta. És amilyen tökéletes a rendezésben Buchowetski, olyan megrázóan titáni, súlyos és markáns a címszereplő: Emil Jannings. Ez a művész kimeríthetetlen skálájának minden színfoltját felhasználja, hogy méltó megtestesítője legyen a francia

forradalom nagy alakjának, Dantonnak, aki lángész, pallos és epikureusz volt egy személyben. Az Uránia minden dicsérettel megérdemelt, hogy bemutatta ezt a valóban hatalmas művészi filmet, amely még szombaton és vasárnap marad a színház műsorán.

Egy táncosnő szerelmi regénye az Apollóban. Szombaton és vasárnap felterpáva címen díszes kiállítású és romantikus tárgyú filmet mutat be az Apolló színház. Egy táncosnő életregénye bontakozik ki szemünk előtt, amelyet legmélyebb emberi szenvedélyek kibontanása tesz mozgalmassá és lebilincselővé. A megkapó mesét pazarul állította ki a filmgyár és a szerepeket elsőrangú mozistároknak bízta, akik tökéletes alakítást nyújtanak.

Az Apolló matinéja elmarad. A vasárnap délelőtti hirtelen majnét külső okok miatt jövő vasárnap tartja meg az Apolló.

A soproni népszavazás.

(Raboltatni akartak az osztrákok.)

BUDAPEST. Ideérkezett jelentések szerint Sopronban 18 ezer és néhány száz szavazó közül 17.000 szavazott. Hivatalos adatok vannak arról, hogy az osztrákok Lépesfalván több mint száz magyarul beszélő erdélyi szász diákok szedtek össze, hogy őket a magyar felkelők között magyar katonaruhával felszerelve átcusztassák a határon. Az lett volna a feladatuk, hogy a szavazást megelőző éjszakan gyujtogassanak és betörjenek a németajku gazdag polgárok negyedébe. A cél az volt, hogy pánikot idézzenek elő, amelyben a gyujtogatokat magyaroknak tarthatták volna és így a szavazást el lehetett volna halasztani. A brennbergi bánya, amely főfészke volt a bécsi kommunistáknak, már leszavazott, 709 szavazó közül 700 szavazott le. Ma a vidéki községek szavaztak és alkalmasint megközelítik a soproni arányt. A legrosszabb esetben Magyarország a szavazatok felét kapja meg, amivel 70 százalékos általános eredmény lenne elérhető.

SOPRON. Brennbergben rendben folyik a népszavazás. A lakosság példás fegyelmezettséggel vonul az urnák elé.

A valutacsempész belgák.

(Az aradi törvényszék ítélete.)

Megírta az Aradi Közlöny, hogy e hónap másodikán Curticion a vámvizsgálatnál két elegánsan öltözött ur tiltakozott az ellen, hogy megmottazzák őket. Arra hivatkoztak, hogy ők belga állampolgárok és mint ilyeneket nincs joga a vámközegnek sem megmottozni. A vámtöröknek gyanus lett a két elegáns ur viselkedése és ezért a belgák tiltakozása dacára megmottoztatta őket. A motozás meglepő eredménnyel járt: a belgáknál a harisnyájukban és a télikabátjuk belésében mintegy fél millió leit találtak. A határrendőrség letartóztatta a két belga utlevéllel utazó urat és be-

szállította az aradi ügyészség fogházába. Ma tárgyalta az ügyet a törvényszék vámcsempészeti ügyekben ítélező tanácsa Kovács József táblabíró emöklete alatt. Dr. Ispravníc Sever a vádlottak védője felmentést kért, mert a belga alattvalók nem ismerhetik Románia törvényeit és így jóhiszeműleg jártak el. A tanács a valutacsempész belgákat hat-hat havi fogházra ítélte. Az ügyész megnyugodott az ítéletben, a védő fellebbezésében a vádlottak felmentését kérte.

LEGUJABB.

Emelik az osztrák tisztviselők fizetését.

BÉCS. Az osztrák minisztertanács az alkalmazottak fizetésének újabb 120 percentes fizetésemelésével foglalkozott. A minisztertanács elhatározta, hogy az alkalmazottak összajavalmazásának száz perccenttel való felemelését engedélyezi. A kincstár új megterhelése 9 és fél milliárd koronára rug.

A legitímisták és Benes.

BUDAPEST. Benes cseh miniszterelnök szenzációs nyilatkozata a magyar politikai világban felűnést kellett. Friedrich István kijelentette, hogy Benes nyilatkozata teljesen igazolja az ő álláspontját. A legitímisták most tisztázni akarják Benes nyilatkozatának ügyét.

Ausztria cseh kölcsönt kap.

BÉCS. Beavatóit politikai körök úgy tudják, hogy Ausztria sokot kölcsönt kap Csehországtól.

Közgazdaság.

A valutapiac.

Zürichi nyitás: Berlin 260, Newyork 516, Milano 2320, Prága 600, Budapest 70, Zágráb 190. Bucuresti hiányzik. Varsó 16, Bécs 19, lebélyegzett osztrák korona 10.

Budapesti nyitás: Napoleon d'Or 2650, dollár 683, márka 377, leu 545, sokol 821, dinár 1010, osztrák korona 12.50.

Bécsi nyitás: Sokol 8050, dinár 9600, magyar korona 990, dollár 6575, márka 3400.

Zürichi zárlat: Berlin 252, Newyork 516, Milano 2147, Prága 610, Budapest 70, Zágráb 190. Bucuresti hiányzik, Varsó 16, Bécs 19, osztrák korona 10.

Budapesti zárlat: Napoleon d'Or 2670, dollár 707, márka 387, leu 547, sokol 824, dinár 1010, osztrák korona 11.51.

Bécsi zárlat: Sokol 8050, dinár 9800, magyar korona 995, dollár 6625, márka 3400.

DANTON

A francia forradalom. Történelmi dráma 6 felvonásban. A klasszikus filmművészet legragyogóbb alkotása az

Urániában
17., 18., szombat és vasárnap.

Kötött kabát, garnitúra, harisnya, kesztyű legnagyobb választékban, legolcsóbb árakban 11065 **Bársonynál** Piata Avram Iancu (Szabadság-ter.) 17.

Konyak — borfia.

(A békeszerződés eltöltötte a Cognac szó használatát.)

A győztes államoknak annyi minden aprólékos dologra kiterjedt a figyelme, hogy még a konyakról sem feledkeztek meg. A konyak, — ami tudvaleg nem más, mint égetett bor, — úgy került be a világtörténelembe, hogy a trianoni békeszerződés eltöltötte a „Cognac” név használatát idegen államoknak. Cognac városa a nemzeti büszkeség, üzleti érdek érthető idegenkedésével tekintgetett a béke zavartalan éveiben a kicsiny magyar konyakra, amely merészen konyaknak nevezte magát s fittyet hányva az előd ősi nevének, az ő neve alatt sétált végig a világon. Nos, a békeszerződésben a konyak, illetve Cognac is felemelte tiltakozó és ítélező szavát s eltöltötte a konyak név használatától a magyar Konyakot. A magyar Konyak nem veheti fel a hamisítatlan francia nevet, keressen mást magának. De melyik legyen az? Ezt a súlyos külpolitikai kérdést akarta eldönteni a Likőgyárosok Országos Szövetsége, amikor pályázatot hirdetett a konyak magyar nevére. Ezrével érkeztek a pályázatok s a bizottság már döntött is. Első díjat kapta a „borfia”, másodikat a „borlecke”, harmadikat a „borpárlat”. Szóval nem konyak ezentúl a konyak, hanem borfia. Borfia... szép szó, szépen hangzik. De konyakot jelent-e? „Kérek egy stam pedli borfiát”. Furcsa ez, az ember allig hiszi, hogy konyakot kap. De talán csak meg kell szokni. Nyilván sokan úgy vannak, hogy inkább megszokják ezt az új nevet, semhogy leszokjanak — a konyakról.

A szerkesztésért:
KÁROLY JÓZSEF
felel.

NE MULASSZA EL

az „Aradi Közlöny”
karácsonyi számára
hirdetésének fel-
adása előtt a

„KELET”

HIRLAP-IRODAT

felkeresi, Str. Alex-
andri (Salacz-utca.)

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 75 bani.

Vastagabb betűvel 1 lei 50 bani.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 7 lei 50 bani

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmában fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Alkalmazás.

FÖLDMIVES iskolát végzett egyén állást keres. Cim a kiadóban. 4891

HÁZVEZETŐNŐK ajánljuk közép-korú intelligens nő vidékre magányos uriemberhez. Cime Wallinger hirdetőiében. 11265

KAZANPÜTŐ gépész azonnal felvételt. Cim Wallinger hirdetőjében 11264

ÜGYESEN rajzoló diák délutáni foglalkozást nyerhet. Cim Wallinger hirdetőjében. 11265

INTELLIGENS német kisasszonyt keresek 2 gyermekem mellé. Cim a kiadóhivatalban. 4890

MEGBIZHATÓ kiszolgálónő magyar német és román nyelvismerettel állandó alkalmazást nyer Gábor Miklós cukorka üzletében Str. Alexandri (Salacz-utca) 1. Az állás azonnal betöltendő. 11425

MINDENEST keresek azonnaira Bulev. Regele Ferdinand (Boros Béni-ter) 10. 4887

GYERMEKSZERETŐ jól főzni tudó intelligens leány házkisasszonyi, házvezetői állást keres. Bemh Gizella Str. Horia (Széchenyi-utca) 11. 11336

FÜR unser Büro wird eine perlece rumänisch-deutsche Stenotypistin und Schreibmaschinistin gesucht. Antritt 1. Januar 1922. Alpha Fabrica de produse chimice Soc. p. a Cluj Fabrica Arad Str. Grigorie Alexandrescu (Bercsenyi Miklós-utca) 32. 4877

Vétel és eladás.

KÉZIMUNKA gyermekágy-takaró, gyermekjátékok u. m. kugli köépitő-kockák. 37-es használt magas női cipő eladó Str. Consistorului (Barthány-utca) 23. szám I. em. 5001

JÓL ELADHATJA MŰTÁRGYAIT képet, porcellán-, bronz és márványfiguráit szőnyegeit török kendőket antik bútorait zongoráját, modern dísz tárgyakat japán vázáit, régiségeit ha karácsony előtt elviszi a Szépművészeti Szalomba Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) Ortutay-palota. 11401

NYEST garnitúra, opozum gallér és kék és 2 éves gyermek részére teljesen új fehér nyul-kabát, és fejkötő eladó. Megtekinthető Joanovijs szűcsnél. 11265

SERTÉSEK éretl hizó, Maistrovits-hizaldában darabonként eladók. 4885

ANTIK ékszer-garnitúra china-ezüst kosarak ecet, olajtartó, damaszt asztal-neműek újak kézhimzésű fehérneműk eladók Str. Consistorului (Barthány-utca) 3. 4894

Nagy első- rendű külföldi börgyár talpbőr és boxbőr gyártmányainak eladására szakavatott képviselőt

keres, aki az üzlettel személyesen foglalkozik és főképp Uj-Romániát személyesen beutazza. Külföldi börgyár 774 jelleg-re kiadóhivatalba kéretnek. 10796

„VICTORIA” MALÁTA KÁVÉ

a legjobban pótolja a drága szemes kávé.

Kapható minden fűszer- és omege üzletben.

1/4 kgr. kerek csomag 3.50 Lei.

Nagybani elárusítás csak kereskedőknek

„RECORD - KÁVÉGYÁR” Timisoara.

Fabrica de bere din Aradulnou (Ujaradi sörgyár).
Gyártás pilseni és müncheni módra békebell anyagokból. Az aradulnou (ujaradi) sör elsőrangú.
Főraktár Aradon: OPPENHEIMER és SCHWARCZ, str. Eminescu (Deák F.-u.) 8.

Az „Aradi Közlöny” a legjobb hirdetési organum.

KARÁCSONYI AJANDEKOK óriási választékban legolcsóbban a Salon Artistique-ben (Fischer Eliz-palota.) 11045

VASÚST egy 15 Hltres 5 m/m vastagságú, egy 110 Hltres öntött vasból eladó Székely, Pecica (Pécska) 4884

EREDETI Böhm Pál kép és más híres festőművészek képei eladók. Cim a kiadóban. 4896

A KARÁCSONYI AJANDEKOK beszerzése előtt okvetlenül látogassa meg a Szépművészeti Szalont. Értékes, szép és ritka műtárgyak egész tömege képezi a kiállítás anyagát, mely izléses elrendezésével méltán kiérdemli a látogatók csodálatát. Megtekinthető egész nap az Ortutay-palotában. 11391

Ingatlan.

SZOLÓT VENNEK. Vasúthoz közel, bőtermő, csak teljesen jó karban tartott jól felszerelt szőlőt vennék a Hegyalján 10—15 katasztrális holdig. Ajánlatot teljes leírással és ár megjelöléssel a kiadóba kérek. Szőlő jellege alatt. 5500

ÖTSZAZ □-öi telek eladó a Str. Coasei (Kasza-utca) és Str. Grivitel (Miklós-utca) sarkán. Ertekezni lehet Kriszán János Str. Pasunei (Legelő-sor) 31. 4892

VESZÉK szabad kézből egy vagy két családos házat. Rózsa József Gurabont. 4886

Uzletek.

A VINGAI mozgóképszínház berendezéssel együtt más vállalat miatt a helyszínen üzemképes és folytatható állapotban folyó hó 18-án délután 3 órakor önkéntes árverésen eladják. Vinga MÁRT vendéglő. 4889

Különbéle.

SEPRŐKÖTŐ műhelynek alkalmas pinca vagy más helyiség azonnaira kerestetik, seprőkötő-gép megvételük. Cim a kiadóban. 4893

MAGANYOS munkásasszonynak lakást adnék csekély takarításért. Cim Strada Braianu (Weitzer-utca) 1. a házmesternél. 600

EZERJÓFÚ gyomorelixir, páratlan hatású szer gyomor és bél bántalmak elvágytalanság hányinger, felfuvaltság emésztési zavaroknál. Dr. Földes György szertár Aradon. 10831

Ha nem akar hirdetésével a kiadóhivatalba fáradni, úgy feladhatja a következő helyeken:

WALLINGER ISTVÁN hirdetésfelvétel irodája Str. S. Brancovici (Lázár Vilmos-utca.)

„KELET” hírlapelárusító és hirdetés felvétel iroda Str. Alexandri (Salacz-utca) 1.

HAASZ ügyvéksége Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 2.

MANDL Bulevardul Regele Ferdinand I. (Boros Béni-ter) 15. szám alatti papírüzlet.

SZIRMAI adásvételi irodája Str. Tribunal Axente (Damjanich-utca) 14.

KLEIN MÓR könyvkereskedésben Bulevardul Regina Maria (Andrássy-ter) 12.

„VICTORIA” általános kereskedelmi iroda Piata Avram Iancu (Szabadság-ter) 16.

FRIEDMANN ingatlanforgalmi irodája utján Str. George Barfias (Rákóczi-utca) 1.